

Rundt om Knudåge

En af de sjoveste danske komponister i det 20. århundrede har endelig fået en biografi.

Biografi. Claus Røllum-Larsen: Knudåge Riisager. Komponist og skribent. Museum Tusulanums Forlag, 808 sider, to bind og to cd'er. 750 kroner. Har du Pluskort, får du 15 pct. rabat på bøger i Boghallen eller fri levering på Saxo.com. Læs mere på politiken.dk/plus.

Han var en datidens medieperson. Original, nysgerig, intelligent og vindende. I dag er Knudåge Riisager stort set glemt. Han blev født i Rusland af udstationerede forældre og voksede op på den mondæne del af Frederiksberg. Som komponist var han langt hen ad vejen selvlagt. Formelt var han uddannet økonom og bestred en stor del af livet poster som kontorchef i Finansministeriet, formand for Dansk Komponistforening og direktør på Konservatoriet. Og så formulerede han sig lige så meget med ord som noder.

I DE VILDE 1920'ere gav Riisager den gas f.eks. med balletten 'Benzin' med Storm P. som gakket partner på Det Kgl. Teater - en total fiasko, som man ville elske selv at se - eller med orkestermusik om flyvemaskiner. Eller med musik til PH's første revy, 'Paa Hodet'. Med båt-horn og cykelklokker og rendyrket futurisme. Eller hans nybrud med symfoni nr. 2, som Politikens anmelder male-risk kaldte »Lygtemænd! Bizarrierer, pseudo-djævlerier«, hvad der absolut ikke var positivt ment i 1929.

Dobbeltheden med debat og kompositioner er den røde tråd i Claus Røllum-Larsens store bog om Riisager.

Med fyldige uddrag af avisindlæg, breve og skrivelser - og med minutiøse analyser af værkerne. Riisager havde holdninger til alt fra jazzmusik til totalitær ideologi, og han var en egensindig komponist. Med en pudsigt udvikling fra franskinspireret avantgardist og klangfølsom som ung, flydende i nybarok i 1930'erne, med på en national bølge under og efter krigen - og med en hang til modernisme sidst i livet.

Knudåge Riisager er i dag bedst kendt som komponisten bag 'Etudes'. Harald Landers ballet, der med snorlige enkelhed lukker publikum helt ind på bagscenen af teatret. Men Riisager var en kæmpe i dansk musikliv i store dele af det 20. århundrede.

Forskningsbibliotekar Claus Røllum-Larsen har brugt en stor del af sit liv på at oprulle det hele, og man sidder efter 800 sider tilbage med en fornemmelse af, at der nok ikke er flere detaljer i selve kortlægningen. Røllum-Larsen har været overalt. I brevsamlinger, skoleblade, arkiver i ind- og udland og hos folk, der kan huske. Og selvfølgelig i noder, hvor en god del ikke har været spillet eller opført i årtier.

Som grundlag for musik- og kulturforskerne er bogen en stor musikvidenskabelig bedrift, der - som han selv håber på i indledningen - vil tjene som et solidt fundament for yderligere studier.

For almindeligt musikinteresserede er bogen ikke redigeret hårdt nok - og som biografi kommer Røllum-Larsen ikke helt tæt på. Hvad der har været af mere personlige konflikter, årsagssammenhænge og skuffelser, får vi ofte kun antydet. I de mange år, Knudåge Riisager var embedsmand, far og ægte-mand, mødte han på chefkontoret i Finansministeriet klokken 10 og tog

MED PÅ NODERNE. Knudåge Riisager i festligt lag. Foto: Johnny Bonne

hjem, så han kunne nå at sove inden aftenensmaden. Så var han frisk til at komponere og skrive om aftenen.

Hvordan kolleger, chefer, børnene og hustruen Åse havde det med arrangementet, vides ikke. Men Riisager selv siger i et brev, at det var hårdt og drænen-de, og at han af og til måtte »rejse fra byen og familien, rase lidt på egen hånd og opsamle lidt krudt«. Hvad det så skal betyde.

DE MANGE musikanalyser gør bogen tung. Røllum-Larsen er musikvidenskabsmand til fingerspidserne, og - som han også undskylder i forordet - er nødt til at analysere værkerne tæt. De, der ikke læser noder, eller ikke forstår harmoniske eller formelle analyser, må altså blade videre. Det kunne man måske tilgive, hvis forskeren til gengæld brugte de mange analyser til at give Riisagers musik perspektiv.

For hvad nytter det at høre om bitonalitet eller impressionistisk harmonik i moderne, hvis man ikke bliver klogere på, hvad det betyder for musikken eller kulturhistorien, at Riisager gør tonaliteten flertydig eller stillestående? Man kan forsøge selv at knytte forbindelserne med lyden med de medfølgende cd'er i ørerne. Men når man kan mærke, at Røllum-Larsen ved det hele, skylder han også at fortælle det.

Karakteristisk nok bruger Røllum-Larsen kun en halv side på at overveje Riisagers position i kulturradikalismen. Som Michael Fjeldsø ellers kontroversielt fremhævede i sin doktorafhandling forrige år. Der er, paradoksalt nok, masser af kulturradikal børnemusik, folkeoplysning og sange, som Røllum-Larsen skal bruge pladsen på at kortlægge.

HENRIK FRIIS
boger@pol.dk

Rejs med ind i en ny verden

Litterær vandrequiz.

Spørgsmålene hænger sammen. Løs opgave 1, og gå videre til opgave 2, 3, 4 og 5. Hvor mange kan du gætte?

1 Denne svenske forfatter brød for alvor igennem i begyndelsen af dette årti med en roman, som indbragte ham store priser i hjemlandet. Samme år blev han indstillet til Nordisk Råds Litteraturpris, og året efter gæstede han Louisiana Literature. Romanen beskriver farens dramatiske liv som jagerpilot, og hvordan han siden blev fanget i politiske sprængfelter i Uganda og Tanzania. **Hvad hedder forfatteren?**

2 Også denne britisk-jamaicanske forfatter var på Louisiana Literature i 2013. Hendes mest kendte roman, som også er hendes debut, blander på blændende vis patos og humor for at illustrere de dilemmaer, som indvandrere og deres efterkommere konfronteres med i et nyt og anderledes samfund. **Hvem er denne forfatter?**

3 I 90'erne lavede David Bowie soundtracket til denne BBC-producerede mini-serie, der baserer sig på en roman af en britisk-pakistansk forfatter. Både tv-serien og romanen følger hovedpersonen Karim Amirs flugt ud af Sydlandens forstæder. **Hvad hedder forfatteren?**

4 Denne forfatter siges at tilhøre samme generation som ovenstående. Også han har skrevet om migration og kulturmøder, tilmed i en sådan grad, at han i årevis måtte leve under jorden. Hans seneste bog består dog af erindringer? **Hvad hedder denne britisk-indiske forfatter?**

5 Med sine børnebøger om personen Iqbal Farooq har denne tidligere danske minister for børn, ligestilling, integration og sociale forhold gjort sig bemærket i andet flygtningediskussioner. **Hvad hedder forfatteren og eks-politikeren?**
CJI

Se svarene nedenfor.

Lav en quiz og lad den vandre ...

Hvis du selv har en finurlig quiz, som bevæger sig ad litteraturens veje og vildveje i ærmet eller blot en idé til en, som du vil opfordre redaktionen til at gå videre med, så skriv til vandrequizen@pol.dk.